

Ontheffingsbeleid diplomaplicht

Vanaf 1 januari 2014 geldt een nieuw vakbekwaamheidsstelsel voor financieel dienstverleners. Op 31 december 2016 loopt de laatste overgangstermijn af om te voldoen aan de diplomaplicht. De meeste adviseurs hebben dan drie jaar de tijd gehad om de benodigde diploma's te behalen. Echter, het kan gebeuren dat iemand gedurende deze termijn wordt getroffen door buitengewone omstandigheden die een ernstige belemmering vormen om tijdig alle benodigde diploma's te behalen. Denk hierbij aan een adviseur die langdurig en ernstig ziek is geweest.

Om in schrijnende gevallen baanverlies te kunnen voorkomen, heeft de Autoriteit Financiële Markten (AFM), op verzoek van de minister van Financiën, een ontheffingsbeleid opgesteld dat in dit document nader wordt uitgewerkt.

Vakbekwaamheidseisen

Een financieel dienstverlener moet onder andere zorgdragen voor de vakbekwaamheid van zijn werknemers.¹ Voor alle klantmedewerkers geldt dat zij permanent actueel vakbekwaam dienen te zijn. Daarnaast geldt een diplomaplicht voor klantmedewerkers die adviseren in de zin van de Wet op het financieel toezicht (Wft). Dit betekent voor adviseurs dat zij nieuwe diploma's (hebben) moeten halen. Voor de meeste financieel dienstverleners en adviseurs geldt hierbij een overgangstermijn tot 1 januari 2017.

De diplomaplicht is ingesteld om de kwaliteit van het advies van financieel dienstverleners te verbeteren; alle consumenten moeten geadviseerd worden door een vakbekwame medewerker. De diplomaplicht moet hieraan bijdragen. Daarnaast dragen de nieuwe eisen bij aan een gelijk speelveld in de markt, doordat voortaan alle adviseurs aan dezelfde eisen moeten voldoen.

De wetgever heeft in de Wft een ontheffingsmogelijkheid opgenomen voor financieel dienstverleners met adviseurs die niet tijdig aan de diplomaplicht kunnen voldoen².

Doel ontheffingsbeleid

De gevolgen van het niet tijdig halen van de benodigde Wft-diploma's kunnen groot zijn. Mensen die in de financiële dienstverlening werkzaam zijn kunnen hierdoor mogelijk hun baan verliezen. De AFM en de wetgever vinden het niet redelijk als mensen hun bedrijfsactiviteiten gedeeltelijk moeten staken of hun baan kwijt kunnen raken, omdat zij bijvoorbeeld langdurig of ernstig ziek zijn en daardoor redelijkerwijs niet in staat zijn om tijdig aan de diplomaplicht te voldoen.³ In een dergelijk

---

¹ Artikel 4:9 lid 2 van de Wet op het financieel toezicht (Wft) en onderliggende artikelen in het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen (BGfo).

² Artikel 4:9, lid 5 Wft.

³ TK II, 32 545 Nr. 30, p. 1.

geval kan de AFM een tijdelijke ontheffing verlenen. Met het ontheffingsbeleid wil de AFM duidelijk maken onder welke omstandigheden een tijdelijke ontheffing kan worden verleend.

Uitgangspunten voor de ontheffing

De AFM hanteert een aantal uitgangspunten bij het proces rondom het verlenen van een ontheffing:

1. Een ontheffing wordt alleen verleend in schrijnende gevallen.
2. De vergunninghouder is verantwoordelijk voor het indienen van het ontheffingsverzoek.
3. Het ontheffingsbeleid ziet enkel op de diplomaplicht en niet op de open norm permanent actueel vakbekwaam.
4. De vergunninghouder dient te onderzoeken of wordt voldaan aan de gestelde voorwaarden en dient de AFM van de uitkomsten te overtuigen in een ontheffingsverzoek. Het aanvraagformulier biedt daarvoor handvatten.
5. De AFM beoordeelt op zorgvuldige wijze of aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan en of een tijdelijke ontheffing kan worden verleend. Bij haar oordeelsvorming baseert de AFM zich op de vereisten en uitgangspunten die voortvloeien uit de wet, het ontheffingsbeleid en relevante informatie waarover zij vanuit haar toezicht beschikt.

De beoordelingscriteria

In de Wft is een tweetal voorwaarden opgenomen waaraan moet worden voldaan indien een financieel dienstverlener in aanmerking wil komen voor een ontheffing, namelijk:

- De aanvrager (financieel dienstverlener) dient aan te tonen dat redelijkerwijs niet kan worden voldaan aan de diplomaplicht; en
- De aanvrager dient aan te tonen dat de doeleinden die de diplomaplicht beoogt te bewerkstelligen anderszins worden bereikt.

Eerste voorwaarde

Om redelijkerwijs niet te kunnen voldoen aan de diplomaplicht, dient sprake te zijn van een schrijnende situatie. Een situatie is schrijnend als sprake is van:

- *Buitengewone omstandigheden*
Bijvoorbeeld als een adviseur ernstig ziek is en daardoor wordt belemmerd in de uitvoering van zijn werk. Ook kan hierbij gedacht worden aan een ernstig zieke partner die tijdelijk veel verzorging nodig heeft van de betreffende adviseur.
- *die van tijdelijke aard zijn*
- *en die een ernstige belemmering vormen voor het tijdig halen van een noodzakelijk Wft-diploma of het tijdig voldoen aan de diplomaplicht.*

Het is van belang dat de aanvrager in het ontheffingsverzoek in voldoende mate kan aantonen dat redelijkerwijs niet kan worden voldaan aan de diplomaplicht en dat de oorzaak daarvan ligt in een buitengewone omstandigheid of omstandigheden die van tijdelijke aard is of zijn. Daarnaast is het van belang dat wordt ingegaan op het verband tussen de omstandigheid en het niet tijdig kunnen halen van diploma's.

Tweede voorwaarde

De aanvrager dient ook aan te tonen dat de doeleinden die de diplomaplicht beoogt te bewerkstelligen op een andere manier worden bereikt gedurende de periode waarvoor ontheffing wordt aangevraagd. Dit betreft enerzijds het verbeteren van de kwaliteit van het advies doordat de consument wordt geadviseerd door een vakbekwame adviseur. Anderzijds mag een ontheffing geen inbreuk vormen op het beoogde gelijke speelveld.

Bij deze voorwaarde moeten concrete acties worden genoemd op basis waarvan de hiervoor genoemde doelstellingen anderszins worden bereikt. Hierna volgen twee mogelijkheden die door de markt zijn aangedragen bij het opstellen van het ontheffingsbeleid en door de AFM worden gezien als acceptabele maatregelen: a) uitgaande adviezen worden gecontroleerd door een gediplomeerde adviseur, b) voorafgaand aan het verkrijgen van de ontheffing wordt de advieskwaliteit van de betreffende adviseur op basis van een review door een onafhankelijke derde goed bevonden. Het staat de aanvrager van de ontheffing vrij om de kwaliteit anderszins te borgen. De AFM bekijkt per geval of de genoemde maatregelen de beoogde doelstellingen voldoende borgen.

Aanvullende beoordelingsgronden

Naast de wettelijke criteria kan de AFM andere relevante informatie meenemen in de beoordeling van een ontheffingsverzoek. Denk hierbij aan feitelijke informatie over de onderneming, zoals het aantal adviseurs dat in dienst is bij de onderneming, maar ook informatie die de AFM vanuit haar toezicht ter beschikking heeft.

Situaties die zich in ieder geval niet lenen voor een ontheffing

De AFM vindt het belangrijk dat voor adviseurs in schrijnende gevallen een ontheffingsmogelijkheid bestaat. In verschillende situaties is er geen sprake van schrijnende gevallen. De AFM geeft hier graag duidelijkheid over. Hieronder is een lijst opgenomen van dergelijke gevallen. Deze lijst is niet limitatief en kan in een later stadium worden aangevuld.

Een ontheffing wordt in ieder geval niet verleend in de navolgende situaties:

- De hoge leeftijd van de klantmedewerker,
- De portefeuille van een beperkte omvang,
- Het houden van een sabbatical,

- Het voornemen om kort na 1 januari 2017 de praktijk neer te leggen,
- Het voeren van een specialistische praktijk,
- De klantmedewerker heeft voor een deel van de werkzaamheden wel een geldig diploma,
- Een examen(training) is geannuleerd door het opleidingsinstituut of exameninstituut,
- Een kandidaat heeft zich ingeschreven voor het verkeerde examen, of het verkeerde diploma gehaald,
- De ontheffing is niet aangevraagd door een vergunninghouder.

Als bovenstaande situaties worden gecombineerd met schrijnende omstandigheden kan mogelijk wel een ontheffing worden verleend. Denk bijvoorbeeld aan een adviseur met een beperkte portefeuille die langdurig ernstig ziek is en daardoor niet tijdig een diploma kan behalen.

Duur van de ontheffing

De onderneming die het ontheffingsverzoek indient, moet onderbouwen binnen welke termijn de adviseur de benodigde diploma's kan behalen. De AFM zal per geval bekijken of de gevraagde termijn redelijk en passend is. Bij deze afweging kijkt de AFM in de eerste plaats naar de onderbouwing van de indiener zelf. Daarnaast speelt de duur van de periode waarin een adviseur redelijkerwijs niet in staat is geweest om de benodigde diploma's te behalen een belangrijke rol, evenals de oorspronkelijk planning van de adviseur om de diploma's te halen.

Aanvragen ontheffing

Een verzoek tot ontheffing voor een adviserende klantmedewerker (adviseur) kan worden ingediend door de financieel dienstverlener waar de adviseur werkzaam is. Het ontheffingsverzoek wordt ingediend door het invullen en opsturen van de gestandaardiseerde aanvraag die te vinden is op de website van de AFM.

Het is van groot belang dat alle vragen van het formulier zo volledig mogelijk worden beantwoord. Hoe vollediger een formulier, hoe sneller de besluitvorming plaatsvindt. Daarnaast dient de aanvrager de aanvraag zo goed mogelijk te onderbouwen, bijvoorbeeld waarom een adviseur gedurende de overgangstermijn redelijkerwijs niet alle benodigde diploma's heeft kunnen halen en waarom de doeleinden van de diplomaplicht anderszins worden bereikt.

Een volledig ingevuld en onderbouwd aanvraagformulier kan per e-mail worden verstuurd naar vakbekwaamheid@afm.nl. Het aanvraagformulier vindt u op de website van de AFM.